

GUIDE

Forening eller fond - hvordan kan I organisere jeres frivillige arbejde?

Udskrevet: 2024

Indhold

Forening eller fond - hvordan kan I organisere jeres frivillige arbejde?	3
--	---

Forening eller fond - hvordan kan I organisere jeres frivillige arbejde?

Få et godt overblik over forenings- og fondsmodellen, som er de to mest udbredte organisationsformer, når man ønsker en juridisk og formel organisering omkring det frivillige arbejde eller en almennyttig sag. Læs også om registreret socialøkonomisk virksomhed, som er en mulighed, hvis I ønsker at fremme sociale formål via erhvervsdrift.

Denne guide er skrevet til jer, der er gået sammen om en almennyttig sag og skal finde ud af, hvilken juridisk organiseringsmodel I vil anvende. Der er nemlig flere muligheder, hvor forenings- og fondsmodellen er de mest almindelige, når I har behov for en mere formel organisering af jeres almennyttige og frivillige arbejde.

En af fordelene ved at organisere sig som en forening eller en fond er nemlig, at de er selvstændige juridiske personer. Det betyder blandt andet, at det er foreningen eller fonden – og ikke jer som enkeltpersoner, der, som udgangspunkt hæfter for foreningens eller fondens forpligtelser og dispositioner.

Vi anbefaler, at I nøje overvejer, hvilken juridisk konstruktion; fond eller forening, der er relevant for jer.

Før I vælger, hvordan I vil organisere jer, er det værd at undersøge, om der findes andre netværk, foreninger eller fonde med samme formål og/eller aktiviteter som jer. Overvej, om det vil være en fordel for jer at engagere jer hos dem i stedet for at starte jeres egen organisation. Tag kontakt for at høre om jeres muligheder for at samarbejde. I [CFSA's Foreningsportal](#) kan I finde formål og kontaktoplysninger på 650 landsdækkende foreninger og fonde inden for velfærdsområdet.

Suppler denne guide med vores '[Startpakke til nye foreninger](#)'. Her er tre grafiske redskabsark, som guider jer gennem de spørgsmål, I skal tage stilling til, når I vil gå fra ide til køreklar forening.

Guiden er udarbejdet af CFSA med faglig juridisk sparring fra advokat Birgitte Brøbech.

Forening

I Danmark kan alle oprette en forening. Der findes ingen lovgivning, der bestemmer, hvordan I skal drive en forening, hvad der skal stå i jeres vedtægter eller hvilke poster I skal have i bestyrelsen. Gennem tradition, den juridiske litteratur og retspraksis er der dog opstået nogle grundlæggende krav, som foreninger skal leve op til, for at være gyldige foreninger. Det er blandt andet krav i forhold til indholdet i jeres vedtægter, og hvordan I træffer beslutninger.

Læs om de fem grundkrav til foreninger i vores guide: [Hvad skal der til for at stifte en forening?](#)

En forening er en god ide, hvis I vil:

- Skabe en demokratisk organisation, der er åben for alle, og hvor medlemmerne er med til at træffe beslutningerne.
- Have fordele i forhold til skat, moms og andre regler, som kun gælder almennyttige foreninger.
- Gøre det let at ændre formålet og evt. nedlægge organisationen igen.
- Undgå, at bestyrelsen, medlemmer eller andre stilles personligt til ansvar (og evt. straffes) for foreningens handlinger.
- Slippe for at skaffe penge eller opstartskapital.

Læs mere om, hvordan I etablerer en forening i vores guide: [Sådan starter I nemt en forening](#)

Foreningstradition

Der er tradition for, at foreninger er styret gennem et åbent, internt demokrati. Det betyder, at det i sidste ende er foreningens medlemmer, der bestemmer. Det er blandt andet derfor, man kalder generalforsamlingen for foreningens øverste myndighed.

Medlemsdemokrati betyder blandt andet, at jeres medlemmer kan ændre foreningens formål og vedtægter. De kan også beslutte at opløse foreningen og give en eventuel formue til almennyttige formål.

Medlemsdemokrati betyder også, at alle der kan tilslutte sig foreningens formål, kan melde sig ind og få medlemsrettigheder. I kan dog godt - via jeres vedtægter - begrænse adgangen til at blive medlem. Fx har nogle foreninger medlemsbegrænsning i forhold til eksempelvis alder eller køn.

Der stilles ingen økonomiske krav, når man ønsker at starte en forening. En forening kan også i praksis eksistere helt uden indtægter og formue. Typisk har en ny forening heller ingen startkapital, og penge til at drive foreningen kommer ofte kun fra medlemskontingenter.

Læs mere om ledelse af medlemsbaserede foreninger i CFSA's bog: [At lede en sag. Grundbog for bestyrelsesmedlemmer i frivillige organisationer](#)

Ønsker I at etablere en forening, kan I få råd og vejledning i jeres [lokale frivilligcenter](#) eller hos kommunens forenings- eller frivilligkonsulent.

Fond

En fond defineres i fondslovgivningen som en juridisk person, der:

- Har en formue, der er uigenkaldeligt udskilt fra stifterens formue, og hvor kun fonden har ejendomsretten til formuen - dvs. at fonden er selvejende
- Har et eller flere vedtægtsbestemte formål, som skal kunne efterleves i en længere årrække
- Har en bestyrelse, der er selvstændig i forhold til stifter og væsentlige gavegivere.

Fondstyper

Der findes i princippet tre typer fonde: Almindelige fonde, erhvervsdrivende fonde og fonde, der ikke er omfattet af fondslovgivningne.

I skemaet her neden for kan du se, hvilke krav til stiftelseskapital, lovgivning, tilsynsmyndighed og erhvervsmæssig omsætning, der gælder for de tre fondstyper.

	Almindelige fonde	Erhvervsdrivende fonde	Fonde, der ikke er omfattet af fondslovgivningen
Minimum startkapital	En million kroner	300.000 kroner	10.000 kroner
Lovgivning og anden regulering	Fondsloven	Erhvervsfondsloven	Fondens vedtægt, de fondsretlige grundsætninger og evt. særlovgivning
Tilsynsmyndighed	Civilstyrelsen	Erhvervsstyrelsen	Anden offentlig myndighed – fx kommunen eller socialtilsynet
Erhvervsmæssig omsætning	-	+ 250.000 kr. årligt	-

En fond er en god idé, hvis I ønsker:

- At reservere en formue til et særligt formål og vil sikre jer, at formålet ligger fast.
- At koncentrere beslutninger om fonden på få hænder (en bestyrelse) fremfor mange (medlemmer på en generalforsamling). En fond har således hverken medlemmer eller en generalforsamling.
- At den øverste ledelse (bestyrelsen) er selvsupplerende eller udpeges af eksterne parter. Det betyder at bestyrelsen hverken vælges eller kan afsættes af medlemmer på en generalforsamling.
- At løfte økonomisk tunge opgaver, driftsopgaver eller lignende på vegne af fx offentlige myndigheder - og hvor medlemsdemokratiet (i en forening) kan komme på tværs.
- At have skattemæssige fordele, hvor I fx kan trække uddelinger til almennyttige og velgørende formål fra i fondens indkomst
- At undgå, at bestyrelsen, den daglige ledelse eller andre kan stilles personligt til ansvar for fondens handlinger.

Alle – både privatpersoner og foreninger - kan stifte en fond. I alle tilfælde skal stifteren afgive ejendomsretten og retten til at bestemme over den kapital, som stifter giver fonden. Fonden skal også have en selvstændig ledelse i forhold til stifter. Fondsledelsen betragtes som selvstændig, når en tredjedel af bestyrelsesmedlemmerne er uafhængige af stifter. Stifter kan godt være medlem af bestyrelsen.

Søg professionel rådgivning

Fonde er underlagt vanskelig lovgivning. Hvis I ønsker at oprette en fond, anbefaler vi, at I kontakter Civilstyrelsen eller Erhvervsstyrelsen og iøvrigt får professionel juridisk bistand.

Er en selvejende institution det samme som en fond?

Læser man fondslovene, kan det se ud som om begreberne fond og selvejende institution er to ord for det samme. Det betyder, at uanset om man benytter betegnelsen fond eller selvejende institution, så skal man opfylde de krav, der stilles i fondslovene for at være en gyldig fond/selvejende institution.

I praksis er billedet lidt mere mudret, idet visse selvejende institutioner alligevel er noget andet end fonde.

Læs mere om fonde og selvejende institutioner i advokat Birgitte Brøbechs notat '[Fonde og andre selvejende institutioner](#)'

Socialøkonomiske virksomheder

En socialøkonomisk virksomhed er en privat virksomhed, der driver erhverv med det formål at fremme sociale og samfundsgavnligt formål.

Betegnelsen 'socialøkonomisk virksomhed' er ikke en særlig virksomhedsform og kan frit benyttes af alle. 'Registreret socialøkonomisk virksomhed' (RSV) er derimod et stempel i form af en officiel registrering, som virksomheder kan søge og få hos Erhvervsstyrelsen, hvis de opfylder en række krav.

Af [lov om registrerede socialøkonomiske virksomheder \(RSV-loven\)](#) fremgår, at juridiske personer, der har et CVR-nummer, og som er hjemmehørende i Danmark (eller et andet EU-/EØS-land), med få undtagelser kan blive registreret som en socialøkonomisk virksomhed (RSV). Det gælder også foreninger og fonde.

Læs mere om, hvordan I registrerer en socialøkonomisk virksomhed i vejledningen på [Erhvervsstyrelsens hjemmeside](#)

I advokat Birgitte Brøbechs notat '[Fonde og andre selvejende institutioner](#)' kan du læse om en særlig fondskonstruktion, som kan benyttes af registrerede socialøkonomiske virksomheder.

En registreret socialøkonomisk virksomhed er en god idé, hvis I:

- Ønsker at fremme sociale formål gennem erhvervsdrift.
- Gerne vil have et officielt stempel på, at virksomheden både er inddragende og ansvarlig i sit virke og har en social håndtering af sit overskud (den sidste betingelse er opfyldt, hvis overskuddet reinvesteres i virksomheden).

CFSA rådgiver *ikke* om opstart, drift og udvikling af (socialøkonomiske) virksomheder. Brug istedet www.virksomhedsguiden.dk, som er målrettet iværksættere samt små og mellemstore

virksomheder.

Brug vores guider til at få svar på dine spørgsmål om frivillighed

Denne guide er udarbejdet af Center for Frivilligt Socialt Arbejde. På vores hjemmeside frivillighed.dk finder du mere end 50 guider, der giver svar på de mest almindelige spørgsmål og udfordringer, som arbejdet med frivillighed og civilsamfund giver anledning til.

Guiderne dækker alt fra konkrete spørgsmål om vedtægter, forsikring, og tavshedspligt til inspiration om at rekruttere og fastholde af frivillige.

Frivillige, foreninger, landsorganisationer, fonde og kommuner, der arbejder inden for det frivillige sociale arbejde, har mulighed for at få rådgivning via telefon eller mail.

Center for Frivilligt Socialt Arbejde

Center for Frivilligt Socialt Arbejde (CFSA) er et selvejende statsligt udviklings- og videnscenter om frivillighed på velfærdsområdet. Vi formidler aktuel viden om frivillighed og civilsamfund. Gennem kurser og rådgivning støtter vi foreninger, frivillige initiativer og kommuner i deres arbejde med at udvikle og styrke den frivillige indsats i hele Danmark. Vi kan også hyres til fx oplæg, udviklingsopgaver og undersøgelser. Centret er finansieret med midler fra finansloven og indtægtsdækkede opgaver.

Læs mere om CFSA på www.frivillighed.dk

Center for Frivilligt Socialt Arbejde
Albanigade 54
5000 Odense C
+ 45 66 14 60 61
info@frivillighed.dk
www.frivillighed.dk